

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. liepos 11 d.
(OR. en)

11142/1/23
REV 1

ECOFIN 667
UEM 201
SOC 493
EMPL 344
COMPET 688
ENV 767
EDUC 280
RECH 312
ENER 403
JAI 913
GENDER 144
ANTIDISCRIM 138
JEUN 182
SAN 419

PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai

Ankstesnio
dokumento Nr.: 11142/23

Komisijos dok. Nr.: COM(2023) 612 final

Dalykas: TARYBOS REKOMENDACIJA dėl Italijos 2023 m. nacionalinės reformų
programos su Tarybos nuomone dėl 2023 m. Italijos stabilumo programos

Delegacijoms pridedamas pirmiau nurodytas Komisijos rekomendacija (COM(2023) 612 final)
grindžiamas Tarybos rekomendacijos projektas, kurį apsvarstė Taryba ir Europos Vadovų Taryba.

TARYBOS REKOMENDACIJA

... m. ... d.

dėl Italijos 2023 m. nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2023 m. Italijos stabilumo programos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo¹, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo², ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

² OL L 306, 2011 11 23, p. 25.

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2021 m. vasario 19 d. įsigaliojo Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241³, kuriuo nustatyta Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (toliau – Priemonė). Pagal Priemonę valstybėms narėms teikiama finansinė parama reformoms ir investicijoms įgyvendinti, t. y. Sąjungos finansuojama fiskalinė paskata. Pagal Europos semestro prioritetus Priemonė prisidedama prie ekonomikos bei įtraukaus atsigavimo ir tvarių bei augimą skatinančių reformų ir investicijų įgyvendinimo, visų pirma reformomis ir investicijomis siekiant skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką ir didinti valstybių narių ekonomikos atsparumą. Ja taip pat padedama stiprinti viešųjų finansų būklę ir skatinti augimą ir darbo vietų kūrimą vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu, gerinti teritorinę sanglaudą Sąjungoje ir remti tolesnį Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą. 2022 m. birželio 30 d., laikantis Reglamento (ES) 2021/241 11 straipsnio 2 dalies, atnaujintas pagal Priemonę kiekvienai valstybei narei skiriamas didžiausias finansinis įnašas;

³ 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17).

- (2) 2022 m. lapkričio 22 d. Komisija priėmė 2023 m. metinę tvaraus augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2023 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. 2023 m. kovo 23 d. Europos Vadovų Taryba pritarė metinėje tvaraus augimo apžvalgoje išdėstytiems prioritetams, grindžiamiems keturiais konkurencingo tvarumo aspektais. 2022 m. lapkričio 22 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 taip pat priėmė 2023 m. įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Italija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, kuriose gali būti susidaręs disbalansas arba gali kilti jo susidarymo rizika ir dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. 2022 m. gruodžio 14 d. Komisija priėmė nuomonę dėl Italijos 2023 m. biudžeto plano projekto. 2022 m. lapkričio 22 d. Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos ir pasiūlymą dėl 2023 m. bendros užimtumo ataskaitos, kurioje analizuojamas užimtumo politikos gairių ir Europos socialinių teisių ramsčio principų įgyvendinimas. 2023 m. gegužės 16 d. Taryba priėmė Rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos⁴ (toliau – 2023 m. Rekomendacija dėl euro zonos) ir 2023 m. kovo 13 d. – bendrą užimtumo ataskaitą;
- (3) nors Sąjungos šalių ekonomika demonstruoja didelį atsparumą, geopolitinės aplinkybės ir toliau daro neigiamą poveikį. Kadangi Sąjunga tvirtai remia Ukrainą, Sąjungos ekonominės ir socialinės politikos darbotvarkėje daugiausia dėmesio skiriama neigiamo sukrėtimų energetikos srityje poveikio tiek pažeidžiamiems namų ūkiams, tiek įmonėms mažinimui trumpuoju laikotarpiu ir tolesnėms pastangoms įgyvendinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas, remti tvarų ir integracinį augimą, apsaugoti makroekonominį stabilumą ir didinti atsparumą vidutinės trukmės laikotarpiu. Joje taip pat daug dėmesio skiriama Sąjungos konkurencingumo ir našumo didinimui;

⁴ 2023 m. gegužės 16 d. Tarybos rekomendacija dėl euro zonos ekonominės politikos (OL C 180, 2023 5 23, p. 1).

- (4) 2023 m. vasario 1 d. Komisija paskelbė komunikatą „Žaliojo kurso pramonės planas poveikio klimatui neutralizavimo amžiui“ (toliau – Žaliojo kurso pramonės planas). Žaliojo kurso pramonės planu siekiama didinti neutralaus poveikio klimatui Sąjungos pramonės konkurencingumą ir remti greitą perėjimą prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos. Planas papildo pagal Europos žaliąjį kursą ir planą „REPowerEU“ dedamas pastangas. Juo taip pat siekiama sukurti palankesnę aplinką, kurioje būtų plėtojami Sąjungos poveikio klimatui neutralizavimo technologijų ir produktų gamybos pajėgumai, kurių reikia Sąjungos plataus užmojo klimato srities tikslams pasiekti, taip pat užtikrinti prieigą prie atitinkamų svarbiausiųjų žaliavų, be kita ko, įvairinant tiekimo šaltinius, tinkamai naudojant geologinius išteklius valstybėse narėse ir maksimaliai didinant žaliavų perdirbimą. Žaliojo kurso pramonės planas grindžiamas keturiais ramsčiais: nuspėjama ir supaprastinta reglamentavimo aplinka, galimybėmis sparčiau gauti finansavimą, įgūdžių stiprinimu ir atvira prekyba siekiant atsparių tiekimo grandinių. 2023 m. kovo 16 d. Komisija taip pat paskelbė komunikatą „Ilgalaikis ES konkurencingumas. Perspektyvos po 2030 m.“, kuriame dėmesys sutelktas į devynis vienas kitą stiprinančius veiksnius ir tikslą sukurti augimą skatinančią reglamentavimo sistemą. Jame nustatyti politikos prioritetai, kuriais, siekiant ilgalaikio Sąjungos ir jos valstybių narių konkurencingumo, skatinama aktyviai vykdyti struktūrinius patobulinimus, tinkamai orientuotas investicijas ir reglamentavimo priemones. Toliau pateikiamos rekomendacijos padeda šiuos prioritetus įgyvendinti;

- (5) 2023 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras toliau evoliucionuoja atsižvelgiant į Priemonės įgyvendinimą. Kad būtų įgyvendinti Europos semestro politikos prioritetai, vis dar itin svarbu visiškai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, nes jais atsižvelgiama į visas atitinkamas pastaraisiais metais konkrečioms šalims pateiktas rekomendacijas arba didelę jų dalį. 2019, 2020 ir 2022 m. konkrečioms šalims skirtos rekomendacijos tebėra tiek pat aktualios ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planams, kurie peržiūrėti, atnaujinti arba iš dalies pakeisti pagal Reglamento (ES) 2021/241 14, 18 ir 21 straipsnius;
- (6) 2023 m. vasario 27 d. priimtu Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2023/435⁵ (toliau – „REPowerEU“ reglamentas) siekiama greitai laipsniškai panaikinti Sąjungos priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro importo. Taip bus prisidėta prie Sąjungos energetinio saugumo ir jos energijos šaltinių įvairinimo, kartu didinant atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, energijos kaupimo pajėgumus ir energijos vartojimo efektyvumą. „REPowerEU“ reglamentu valstybėms narėms suteikiama galimybė į nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtraukti naują skyrių „REPowerEU“, kad būtų galima finansuoti pagrindines reformas ir investicijas, kurios padės pasiekti „REPowerEU“ tikslus. Tos reformos ir investicijos taip pat padės didinti neutralaus poveikio klimatui Sąjungos pramonės konkurencingumą, kaip nurodyta Žaliojo kurso pramonės plane, ir atsižvelgti į 2022 m. ir, kai taikytina, 2023 m. konkrečioms valstybėms narėms pateiktas su energetika susijusias rekomendacijas. „REPowerEU“ reglamentu nustatoma naujos kategorijos negrąžintina finansinė parama, kurią valstybės narės gali gauti, kad galėtų finansuoti naujas su energetika susijusias reformas ir investicijas, numatytas jų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose;

⁵ 2023 m. vasario 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/435, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/241, kiek tai susiję su skyriais „REPowerEU“ ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose, ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 bei (ES) 2021/1755 ir Direktyva 2003/87/EB (OL L 63, 2023 2 28, p. 1).

- (7) 2023 m. kovo 8 d. Komisija priėmė komunikatą, kuriame pateikė 2024 m. fiskalinės politikos gaires (toliau – 2023 m. kovo 8 d. komunikatas). Juo siekiama padėti valstybėms narėms parengti stabilumo ir konvergencijos programas ir taip sustiprinti politikos koordinavimą. Komisija priminė, kad Stabilumo ir augimo pakte nustatytos bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos taikymas baigsis 2023 m. pabaigoje. Ji paragino 2023–2024 m. vykdyti fiskalinę politiką, kuria užtikrinamas vidutinės trukmės skolos tvarumas ir tvariai didinamas potencialus augimas, ir paragino valstybes nares savo 2023 m. stabilumo ir konvergencijos programose nustatyti, kaip jų fiskaliniais planais bus užtikrinta, kad vidutinės trukmės laikotarpiu būtų laikomasi Sutartyje nustatytos 3 % bendrojo vidaus produkto (BVP) pamatinės vertės ir kad skola būtų patikimai bei nuolat mažinama arba išliktų apdairaus lygio. Komisija taip pat paragino valstybes nares laipsniškai nutraukti nacionalines fiskalines priemones, nustatytas siekiant apsaugoti namų ūkius ir įmones nuo energijos kainų sukkelto sukrėtimo, pradedant nuo mažiausiai tikslingų priemonių. Ji nurodė, kad jei dėl atsinaujinusio su energijos kainomis susijusio spaudimo reikėtų pratęsti paramos priemonių taikymą, valstybės narės tokias priemones turėtų tikslingiau taikyti pažeidžiamiesiems namų ūkiams ir įmonėms. Komisija pareiškė, kad fiskalinės rekomendacijos bus kiekybiškai įvertintos ir diferencijuotos. Be to, kaip pasiūlyta 2022 m. lapkričio 9 d. jos komunikate dėl ES ekonomikos valdymo sistemos reformos gairių, fiskalinės rekomendacijos bus suformuluotos remiantis grynosiomis pirminėmis išlaidomis. Ji rekomendavo, kad visos valstybės narės ir toliau išsaugotų nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas ir užtikrintų veiksmingą Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšų panaudojimą, ypač atsižvelgdamos į žaliosios bei skaitmeninės pertvarkų ir atsparumo didinimo tikslus. Komisija nurodė, kad, laikydamasi esamų teisinių nuostatų ir remdamasi 2023 m. galutiniais duomenimis, 2024 m. pavasarį ji Tarybai pasiūlys pradėti deficito kriterijumi grindžiamas perviršinio deficito procedūras;

- (8) 2023 m. balandžio 26 d. Komisija pristatė pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, kuriais įgyvendinama visapusiška Sąjungos ekonomikos valdymo taisyklių reforma. Pagrindinis pasiūlymų tikslas – stiprinti valstybės skolos tvarumą ir skatinti tvarų bei integracinį ekonomikos augimą visose valstybėse narėse įgyvendinant reformas ir investuojant. Savo pasiūlymais Komisija siekia didinti nacionalinę atsakomybę, supaprastinti sistemą ir labiau orientuotis į vidutinės trukmės laikotarpį, kartu užtikrinant veiksmingą ir darnesnę vykdymo užtikrinimą. Kaip teigiama 2023 m. kovo 14 d. Tarybos išvadose dėl ES ekonomikos valdymo sistemos reformos gairių, tikslas – teisėkūros darbą užbaigti 2023 m.;
- (9) 2021 m. balandžio 30 d. pagal Reglamento (ES) 2021/241 18 straipsnio 1 dalį Italija Komisijai pateikė nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnį Komisija, vadovaudamasi to reglamento V priede išdėstytomis vertinimo gairėmis, įvertino ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano aktualumą, efektyvumą, veiksmingumą ir darną. 2021 m. liepos 13 d. Taryba priėmė Įgyvendinimo sprendimą dėl Italijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo⁶. Paramos dalių išmokėjimas priklauso nuo pagal Reglamento (ES) 2021/241 24 straipsnio 5 dalį Komisijos priimamo sprendimo, kad Italija patenkinamai pasiekė Tarybos įgyvendinimo sprendime nustatytas atitinkamas tarpines ir siektinas reikšmes. Kad būtų laikoma, jog tarpinės ir siektinos reikšmės pasiektos patenkinamai, ankstesniosios turi likti nepanaikintos;
- (10) 2023 m. gegužės 2 d. Italija pateikė 2023 m. nacionalinę reformų programą, o pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 4 straipsnio 1 dalį – 2023 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos kartu. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 27 straipsnį 2023 m. nacionalinė reformų programa taip pat atspindi Italijos du kartus per metus teikiamas pažangos, padarytos įgyvendinant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, ataskaitas;

⁶ Dok. ST 10160/21 INIT, ST 10160/21 ADD 1, ST 10160/21 ADD 1 REV 1, ST 10160/21 ADD 1 REV 2, ST 10160/21 ADD 1 REV 2 COR 1.

- (11) 2023 m. gegužės 24 d. Komisija paskelbė 2023 m. Italijos ataskaitą. Joje įvertinta pažanga, Italijos padaryta įgyvendinant atitinkamas 2019–2022 m. Tarybos priimtas jai skirtas rekomendacijas, ir apžvelgta, kaip Italija įgyvendina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Remiantis ta analize, šalies ataskaitoje nurodytos spragos, palyginti su tais uždaviniais, kurie ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane sprendžiami tik iš dalies arba nesprendžiami, taip pat nauji ir kylantys uždaviniai. Be to, joje įvertinta pažanga, Italijos padaryta įgyvendinant Europos socialinių teisių ramstį ir siekiant Sąjungos pagrindinių tikslų užimtumo, įgūdžių ir skurdo mažinimo srityse, taip pat Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų;

- (12) pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį Komisija atliko nuodugnią Italijos apžvalgą ir 2023 m. gegužės 24 d. paskelbė jos rezultatus. Komisija padarė išvadą, kad Italijoje yra susidaręs paviršinis makroekonominis disbalansas. Visų pirma, nors padėtis šiek tiek pagerėjo, pažeidžiamumas, turintis tarpvalstybinės svarbos, išlieka dėl didelės valdžios sektoriaus skolos ir menko našumo augimo esant darbo rinkos pažeidžiamumui ir tam tikriems trūkumams finansų rinkose. Italijos ilgalaikis pažeidžiamumas pastaraisiais metais šiek tiek sumažėjo, tačiau tebėra didelis ir nesitikima, kad greitai išnyks. Nuolat mažas našumo augimas buvo pagrindinis Italijos užsitęsusio lėto ekonomikos augimo veiksnys, dėl kurio lėčiau mažinama valdžios sektoriaus skola, mažėja užimtumo galimybės ir daromas poveikis bankų balansams. 2022 m. valdžios sektoriaus skolos santykis toliau mažėjo, kartu atsigaunant ekonomikai. Tačiau skola tebėra didelė ir kyla didelė fiskalinio tvarumo problema. Prognozuojama, kad valdžios sektoriaus skolos santykis iki 2024 m. toliau mažės, tačiau vidutiniu laikotarpiu, jei nebus imtasi konsolidavimo priemonių, didės. Vyriausybė įgyvendino papildomas priemones, kuriomis remiamas finansų sektoriaus atsparumas, ir neveiksnių paskolų gerokai sumažėjo, tačiau bankai vis dar patiria didelę valstybės skolos riziką. Tam tikra pažanga padaryta vykdant disbalanso mažinimo politiką, tačiau reikia dėti nuolatinės pastangos ir ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimas tebėra pagrindinis politikos prioritetas, nes jis apima visapusiškas reformas ir dideles investicijas. Siekiant tvirtai mažinti didelę valdžios sektoriaus skolą, kai didėja skolos tvarkymo išlaidos ir didėja su visuomenės senėjimu susijusios išlaidos, reikia taikyti įvairiapusį požiūrį, grindžiamą apdairia fiskaline politika ir pakankamu pirminių perteklių, augimą skatinančiomis investicijomis ir reformomis, geresniu mokestinių prievolių vykdymu ir veiksmingu nacionalinių ir Sąjungos išteklių naudojimu. Italijai kyla sunkumų, kuriems, kartu su tolesniu tvirtu ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įgyvendinimu, padėtų papildomos politikos pastangos, visų pirma mokesčių, fiskalinės sistemos ir pensijų sistemų srityse, taip pat demografijos, darbo rinkos ir energetikos srityse;

- (13) remiantis Eurostato patvirtintais duomenimis, Italijos valdžios sektoriaus deficitas sumažėjo nuo 9,0 % BVP 2021 m. iki 8,0 % 2022 m., o valdžios sektoriaus skola sumažėjo nuo 149,9 % BVP 2021 m. pabaigoje iki 144,4 % 2022 m. pabaigoje. 2023 m. gegužės 24 d. Komisija paskelbė pranešimą pagal Sutarties 126 straipsnio 3 dalį. Tame pranešime aptarta Italijos biudžeto būklė, nes jos valdžios sektoriaus deficitas 2022 m. viršijo Sutartyje nustatytą 3 % BVP pamatinę vertę, o valdžios sektoriaus skola viršijo Sutartyje nustatytą 60 % BVP pamatinę vertę ir nebuvo laikomasi skolos mažinimo kriterijaus. Pranešime padaryta išvada, kad deficito ir skolos kriterijai nėra įvykdyti. Vadovaudamasi 2023 m. kovo 8 d. komunikatu, Komisija 2023 m. pavasarį nesiūlė pradėti naujų perviršinio deficito procedūrų. Vėliau Komisija konstatavo, kad, remdamasi 2023 m. galutiniais duomenimis, 2024 m. pavasarį ji Tarybai pasiūlys pradėti deficito kriterijumi grindžiamas perviršinio deficito procedūras. Italija turėtų į tai atsižvelgti vykdydama savo 2023 m. biudžetą ir rengdama 2024 m. biudžeto plano projektą;

- (14) valdžios sektoriaus balansą paveikė naujas statistinis tam tikrų būsto renovacijos mokesčių kreditų vertinimas; dabar tie kreditai registruojami kaip kapitalo pervedimai, daugiausia gauti 2021–2022 m.⁷. Be to, jam poveikį padarė fiskalinės politikos priemonės, priimtose siekiant sušvelninti ekonominę ir socialinę energijos kainų kilimo poveikį. 2022 m. tokios pajamos mažinančios fiskalinės politikos priemonės apėmė priemones, kuriomis siekiama kontroliuoti bendruosius sistemos mokesčius elektros energijos ir dujų sektoriuose, sumažinti PVM tarifą dujoms, sumažinti akcizus degalų kainoms, sumažinti socialinio draudimo įmokas darbuotojams, kurių pajamos nesiekia tam tikros ribos, o tokios išlaidos didinančios fiskalinės politikos priemonės apėmė subsidijas elektros energijos ir dujų įmonėms, socialinės priemokos mažas pajamas gaunantiems namų ūkiams elektros energijos ir dujų sąskaitoms apmokėti išplėtimą, materialine padėtimi grindžiamas pašalpas darbuotojams, pensininkams ir bedarbiams ir senatvės pensijų padidinimą 2 % 2022 m. spalio mėn. dar prieš teisės aktais nustatytą su infliacija susijusį indeksavimą, kuris paprastai būtų atliktas 2023 m. Tų priemonių išlaidas iš dalies kompensavo nauji mokesčiai, taikomi energijos gamintojų ir tiekėjų nenumatytam pelnui, ir pajamos iš elektros energijos, pagamintos iš atsinaujinančiųjų išteklių, kainų kompensavimo mechanizmo ir kompensavimo mechanizmo taikymo elektros energijos sektoriuje; laikoma, kad šiomis priemonėmis įgyvendinamas Tarybos reglamentas (ES) 2022/1854⁸ dėl skubios intervencijos, skirtos didelėms energijos kainoms mažinti. Komisijos vertinimu, 2022 m. šių priemonių grynosios biudžeto išlaidos sudarė 2,5 % BVP. Valdžios sektoriaus balansui poveikį taip pat daro iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos teikimo biudžeto išlaidos, kurios, kaip apskaičiuota, 2022 m. sudarė 0,1 % BVP. Be to, apskaičiuotosios su COVID-19 krize susijusių laikinų neatidėliotinų priemonių išlaidos sumažėjo nuo 3,4 % 2021 m. iki 1,1 % BVP 2022 m., nes vyriausybė palaipsniui panaikino daugumą priemonių, kurių imtasi reaguojant į COVID-19 krizę;

⁷ Pagal naują statistinį vertinimą 2021 m. deficitas buvo padidintas 1,8 procentinio punkto BVP. Apskaičiuota, kad dėl 2022 m. mokesčių kreditų, kurių atžvilgiu taikomas naujas statistinis vertinimas, deficitas padidėjo 2,6 procentinio punkto BVP.

⁸ 2022 m. spalio 6 d. Tarybos reglamentas (ES) 2022/1854 dėl skubios intervencijos, skirtos didelėms energijos kainoms mažinti (OL L 261 I, 2022 10 7, p. 1).

- (15) 2021 m. birželio 18 d. Taryba rekomendavo Italijai⁹ 2022 m. pasinaudoti Priemone papildomoms investicijoms, kuriomis remiamas ekonomikos atsigavimas, finansuoti, kartu vykdant apdairią fiskalinę politiką. Be to, Taryba rekomendavo Italijai išlaikyti nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas. Taryba taip pat rekomendavo Italijai riboti nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų augimą;
- (16) remiantis Komisijos skaičiavimais, 2022 m. fiskalinės politikos kryptis¹⁰ buvo remiamojo pobūdžio – 3,2 % BVP. Kaip rekomendavo Taryba, Italija toliau rėmė ekonomikos atsigavimą vykdydama pagal Priemonę finansuojamas investicijas. Priemonės dotacijomis ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2022 m. sudarė 0,9 % BVP (2021 m. – 0,4 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų poveikis fiskalinės politikos kryptčiai¹¹ buvo neutralus. Todėl Italija išlaikė nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas, kaip rekomendavo Taryba. Be to, nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo skatinamasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai sudarė 2,4 procentinio punkto. Tas reikšmingas skatinamasis poveikis apėmė fiskalinės politikos priemonių, kuriomis siekta sumažinti ekonominį ir socialinį energijos kainų kilimo poveikį, papildomą poveikį (2,2 % BVP papildomos grynosios biudžeto išlaidos), taip pat iš Ukrainos perkeltų asmenų laikinosios apsaugos teikimo išlaidas (0,1 % BVP). Todėl Italija pakankamai kontroliavo nacionalinėmis lėšomis finansuojamų einamųjų išlaidų augimą;

⁹ 2021 m. birželio 18 d. Tarybos rekomendacija, kurioje pateikiama Tarybos nuomonė dėl 2021 m. Italijos stabilumo programos (OL C 304, 2021 7 29, p. 53).

¹⁰ Fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip pirminių išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones), išskyrus su COVID-19 krize susijusias laikinas neatidėliotinas priemones, bet įskaitant Priemonės ir kitų Sąjungos fondų negrąžintina parama (dotacijomis) finansuojamas išlaidas, pokytis, palyginti su vidutinės trukmės potencialiu augimu. Daugiau informacijos pateikta fiskalinės statistikos lentelių 1 langelyje.

¹¹ Numatoma, kad kitos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos kapitalo išlaidos turės 0,3 procentinio punkto BVP skatinamąjį poveikį. Tai paaiškinama tuo, kad padidėjo išlaidos, susijusios su mokesčių kreditais pastatų renovacijos darbams, o tie kreditai registruojami kaip kapitalo pervedimas.

- (17) makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos 2023 m. stabilumo programoje pateiktos biudžeto projekcijos, atitinka Komisijos 2023 m. pavasario prognozę tiek dėl 2023 m., tiek dėl 2024 m. Vyriausybė prognozuoja, kad realusis BVP 2023 m. išaugs 1,0 %, o 2024 m. – 1,5 %. Tuo tarpu Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. realiojo BVP augimas bus šiek tiek didesnis – 1,2 %, o 2024 m. šiek tiek mažesnis – 1,1 %, daugiausia dėl mažesnio investicijų rodiklio, kuris, kaip numato vyriausybė, turėtų išaugti 3,4 %, palyginti su ankstesniais metais, o Komisija prognozuoja, kad jis augs 1,4 %;
- (18) 2023 m. stabilumo programoje vyriausybė numato, kad 2023 m. valdžios sektoriaus deficitas sumažės iki 4,5 % BVP. 2023 m. sumažėjimas daugiausia atspindi sumažėjusius kapitalo pervedimus, susijusius su mokesčių kreditais, kuriais remiamos privačios investicijos į būsto vartojimo efektyvumą, atlygio darbuotojams sumažėjimą dėl atgaline data atnaujintų 2019–2021 m. laikotarpio viešųjų sutarčių (dėl to didelė įsiskolinimų dalis buvo užfiksuota 2022 m.), subsidijų gamybai sumažėjimą kartu su mažesniais mokesčių kreditais elektros energijos ir dujų įmonėms ir mažesnėmis palūkanų išlaidomis, daugiausia dėl mažesnio pagal infliaciją indeksuotų vyriausybės obligacijų pelningumo. 2023 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP sumažės nuo 144,4 % 2022 m. pabaigoje iki 142,1 % 2023 m. pabaigoje. Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. valdžios sektoriaus deficitas bus 4,5 % BVP. Tai atitinka 2023 m. stabilumo programoje numatomą deficitą. Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatomas mažesnis valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP – 140,4 % 2023 m. pabaigoje. Skirtumą lemia didesnis Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje nurodytas nominaliojo BVP augimas;

- (19) numatoma, kad 2023 m. valdžios sektoriaus balansui poveikį toliau darys priemonės, priimtose siekiant sušvelninti ekonominę ir socialinę energijos kainų kilimo poveikį. Jas sudaro priemonės, kurių taikymas pratęstas nuo 2022 m., visų pirma subsidijos elektros energijos ir dujų įmonėms, bendrųjų sistemos mokesčių kontrolės dujų sektoriuje priemonės, dujoms taikomo PVM tarifo sumažinimas ir socialinio draudimo įmokų sumažinimas darbuotojams, kurių pajamos nesiekia tam tikros ribos, taip pat naujos priemonės, pavyzdžiui, šildymo priemoka visiems namų ūkiams 2023 m. spalio–gruodžio mėn. laikotarpiu. Tų priemonių išlaidas ir toliau iš dalies kompensuoja mokesčiai, taikomi energijos gamintojų ir tiekėjų nenumatytam pelnui. Atsižvelgiant į tas pajamas, Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad paramos priemonių grynosios biudžeto išlaidos 2023 m. sudarys 1,0 % BVP¹². Dauguma 2023 m. priemonių yra orientuotos į labiausiai pažeidžiamus namų ūkius ar įmones, nors dauguma energijos paramos priemonių nėra visiškai išsaugomas kainos signalas mažinti energijos poreikį ir didinti energijos vartojimo efektyvumą. Todėl Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje apskaičiuota, kad tikslinių paramos priemonių, į kurias reikia atsižvelgti vertinant, kaip laikomasi 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacijos¹³, suma 2023 m. sudarys 0,7 % BVP (palyginti su 1,2 % BVP 2022 m.). Galiausiai tikimasi, kad 2023 m. valdžios sektoriaus balansui bus naudingas visiškai su COVID-19 krize susijusių laikinų neatidėliotinų priemonių (apskaičiuota, kad jos sudarė 1,1 % BVP) laipsniškas panaikinimas;

¹² Tas skaičius rodo tų priemonių, įskaitant einamųjų pajamų ir išlaidų, taip pat atitinkamais atvejais – kapitalo išlaidų priemones, poveikį metiniam biudžetui.

¹³ 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendacija dėl 2022 m. Italijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2022 m. Italijos stabilumo programos (OL C 334, 2022 9 1, p. 96).

- (20) 2022 m. liepos 12 d. rekomendacijoje Taryba rekomendavo Italijai 2023 m. užtikrinti apdairią fiskalinę politiką, visų pirma ribojant nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimą, kad jis neviršytų vidutinės trukmės laikotarpio potencialios gamybos apimties augimo¹⁴, atsižvelgiant į tolesnę laikiną ir tikslinę paramą namų ūkiams ir įmonėms, kurie labiausiai pažeidžiami dėl energijos kainų šuolių, ir iš Ukrainos bėgantiems žmonėms. Be to, Italija turėtų būti pasirengusi pritaikyti dabartines išlaidas prie kintančios situacijos. Italijai taip pat rekomenduota didinti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, taip pat į energetinį saugumą atsižvelgiant į iniciatyvą „REPowerEU“, be kita ko, naudojantis Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis;

¹⁴ Remiantis Komisijos 2023 m. pavasario prognoze, numatoma, kad Italijos vidutinio laikotarpio (10 metų) potencialios gamybos apimties augimo vidurkis nominaliąja verte bus 6,4 %.

- (21) Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2023 m. fiskalinės politikos kryptis didelės infliacijos sąlygomis bus stabdomoji (+2,6 % BVP). Prieš tai, 2022 m., fiskalinės politikos kryptis buvo skatinamoji (–3,2 % BVP). Nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus diskrecines pajamų priemones) augimo stabdomasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai 2023 m. turėtų sudaryti 0,9 % BVP. Apibendrinant, prognozuojamas nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų augimas atitinka 2022 m. liepos 12 d. Tarybos rekomendaciją. Prognozuojamą nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų stabdomąjį poveikį iš esmės lemia sumažėjusios (tikslinės ir netikslinės) paramos priemonių išlaidos (1,5 procentinio punkto BVP) namų ūkiams ir įmonėms reaguojant į energijos kainų šuolius. Pagrindiniai nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių einamųjų išlaidų (atėmus naujas pajamų priemones) augimo veiksniai yra pensijų išlaidų padidėjimas dėl dalinio indeksavimo pagal ankstesnių metų infliaciją¹⁵ ir tolesnis neseniai patvirtintas darbo jėgos mokesčių pleišto mažinimas mažas ir vidutines pajamas gaunantiems asmenims. Numatoma, kad Priemonės dotacijomis ir kitų Sąjungos fondų lėšomis finansuojamos išlaidos 2023 m. sudarys 1,4 % BVP, o nacionalinėmis lėšomis finansuojamų investicijų skatinamasis poveikis fiskalinės politikos kryptčiai turėtų sudaryti 0,1 procentinio punkto¹⁶. Todėl Italija planuoja finansuoti papildomas investicijas pasinaudodama Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis, taip pat, kaip numatoma, išlaikys nacionalinėmis lėšomis finansuojamas investicijas. Ji planuoja finansuoti viešąsias investicijas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, taip pat energetinį saugumą, pavyzdžiui, investicijas į geležinkelių tinklą, atsinaujinančiąją energiją, vandenilį, elektros tinklus ir tvarų judumą, žemės ir vandens išteklių apsaugą, taip pat investicijas, susijusias su viešojo administravimo debesijos infrastruktūra, kurios iš dalies finansuojamos Priemonės ir kitų Sąjungos fondų lėšomis. Atsižvelgiant į pražūtingus potvynius, užklupusius Italiją 2023 m. gegužės mėn., į tiesioginės skubios paramos, susijusios su tais potvyniais, išlaidas bus atsižvelgta atliekant tolesnius atitikties vertinimus ir jos iš esmės bus laikomos vienkartinėmis ir laikinomis priemonėmis¹⁷;

¹⁵ Įstatyme Nr. 197/2022 numatyta iš dalies peržiūrėti 2023–2024 m. laikotarpio pensijų indeksavimo mechanizmą, kuris sumažino infliacijos poveikį biudžeto projekcijoms.

¹⁶ Numatoma, kad kitos nacionalinėmis lėšomis finansuojamos kapitalo išlaidos turės 2,3 procentinio punkto BVP stabdomąjį poveikį. Tai paaiškinama numatomu išlaidų, susijusių su mokesčių kreditais pastatų renovacijos darbams, sumažinimu.

¹⁷ Vienkartinės priemonės apibrėžtis pateikta Europos Komisijos ataskaitoje dėl viešųjų finansų ekonominėje ir pinigų sąjungoje 2015 m.

- (22) 2023 m. stabilumo programoje numatoma, kad 2024 m. valdžios sektoriaus deficitas sumažės iki 3,7 % BVP. 2024 m. sumažėjimas daugiausia atspindi išlaidų tarpiniam vartojimui ir mokesčių kreditams elektros energijos ir dujų bendrovėms sumažėjimą. 2023 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP 2024 m. pabaigoje sumažės iki 141,4 %. Remiantis iki galutinio prognozės parengimo termino turėta informacija apie politikos priemones, Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. valdžios sektoriaus deficitas sudarys 3,7 % BVP. Tai atitinka 2023 m. stabilumo programoje numatytą deficitą, nors į Komisijos 2023 m. pavasario prognozę neįtrauktos planuojamos deficitą didinančios priemonės, kurios sudaro 0,2 % BVP ir apie kurias išsami informacija dar nežinoma. Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatomas mažesnis valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP – 140,3 % 2024 m. pabaigoje. Skirtumą lemia didesnis Komisijos prognozėje nurodytas nominaliojo BVP augimas;
- (23) 2023 m. stabilumo programoje numatyta 2024 m. laipsniškai panaikinti visas energijos paramos priemones. Komisija taip pat daro prielaidą, kad 2024 m. energijos paramos priemonės bus visiškai laipsniškai panaikintos. Tai grindžiama prielaida, kad energijos kainos vėl nepradės didėti;

- (24) Reglamentu (EB) Nr. 1466/97 raginama siekti metinio struktūrinio biudžeto balanso pagerėjimo siekiant vidutinės trukmės biudžeto tikslo, etalonu nustatant 0,5 % BVP pagerėjimą¹⁸. Atsižvelgiant į fiskalinio tvarumo aspektus ir poreikį sumažinti deficitą iki mažesnės nei 3 % Sutartyje nustatytos BVP pamatinės vertės, Komisijos nuomone, 2024 m. būtų tikslinga pagerinti struktūrinį balansą bent 0,7 % BVP. Siekiant užtikrinti tokį pagerėjimą ir laikantis Komisijos metodikos, grynujų nacionalinėmis lėšomis finansuojamų pirminių išlaidų augimas 2024 m. neturėtų viršyti 1,3 %, kaip nurodyta šioje rekomendacijoje. Be to, likusios energijos paramos priemonės (Komisijos dabartiniu vertinimu, 2023 m. jos sudarys 1,0 % BVP) turėtų būti laipsniškai panaikintos, jei tai bus įmanoma atsižvelgiant į energijos rinkos pokyčius ir pradėdant nuo mažiausiai tikslinių priemonių, o susijusios sutaupytos lėšos turėtų būti naudojamos valdžios sektoriaus deficitui mažinti. Remiantis Komisijos skaičiavimais, dėl to grynujų pirminių išlaidų augimas būtų mažesnis, nei rekomenduota 2024 m.;
- (25) darant prielaidą, kad politika nesikeis, Komisijos 2023 m. pavasario prognozėje numatoma, kad 2024 m. grynosios nacionalinėmis lėšomis finansuojamos pirminės išlaidos padidės 0,8 %, o tai yra mažiau nei rekomenduojamas augimo tempas. Atsižvelgiant į pražūtingus potvynius, užklupusius Italiją 2023 m. gegužės mėn., į tiesioginės skubios paramos, susijusios su tais potvyniais, išlaidas bus atsižvelgta atliekant tolesnius atitikties vertinimus ir jos iš esmės bus laikomos vienkartinėmis ir laikinomis priemonėmis;
- (26) remiantis 2023 m. stabilumo programa, valstybės investicijos turėtų padidėti nuo 3,3 % BVP 2023 m. iki 3,8 % BVP 2024 m. Didesnės investicijos atspindi didesnes nacionalinėmis lėšomis finansuojamas ir Sąjungos, be kita ko, pagal Priemonę, finansuojamas investicijas. 2023 m. stabilumo programoje nurodomos reformos ir investicijos, kuriomis tikimasi prisidėti prie fiskalinio tvarumo ir tvaraus bei integracinio augimo. Tarp šių reformų ir investicijų – viešųjų pirkimų kodekso reforma, kuri taip pat yra įtraukta į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, ir mokesčių sistemos reforma, įtraukta į 2023 m. kovo mėn. tam sąlygas sudarantį įstatymą (sąlygas sudarantį įstatymą dėl mokesčių reformos);

¹⁸ Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnis, kuriame taip pat reikalaujama, kad valstybėms narėms, kurių valdžios sektoriaus skola viršija 60 % BVP arba kuriose yra didesnė skolos tvarumo rizika, būtų taikomas didesnis nei 0,5 % BVP koregavimas.

- (27) 2023 m. stabilumo programoje išdėstyta vidutinės trukmės fiskalinė kryptis iki 2026 m. 2023 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus deficitas sumažės iki 3,0 % BVP 2025 m. ir iki 2,5 % iki 2026 m. Todėl planuojama, kad nuo 2025 m. valdžios sektoriaus deficitas neviršys 3 % BVP. 2023 m. stabilumo programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP sumažės nuo 141,4 % 2024 m. pabaigoje iki 140,4 % iki 2026 m. pabaigos;
- (28) nepaisant to, kad 2022 m. buvo sumažinti gyventojų pajamų mokesčiai, Italijos darbo jėgos visų pajamų lygių mokesčių pleištas išliko didelis, palyginti su kitomis valstybėmis narėmis. Be to, savarankiškai dirbančius asmenis apmokestinant vienodu tarifu, kyla susirūpinimas dėl mokesčių sistemos teisingumo ir veiksmingumo. 2023 m. pradėjus padidėjusioms pajamoms taikyti naują apmokestinimo vienodu tarifu tvarką, sistema taip pat tapo sudėtingesnė. 2023 m. kovo mėn. vyriausybė priėmė naują įstatymą, kuriuo sudaromos sąlygos bendrai mokesčių sistemos reformai vykdyti (sąlygas sudaranti įstatymą dėl mokesčių reformos). Tikimasi pašalinti kai kuriuos ilgalaikius trūkumus, be kita ko, mažinant darbo jėgos mokesčius ir racionalizuojant bei paprastinant mokesčių išlaidas ir pelno mokesčius. Įgyvendinant šią reformą labai svarbu išsaugoti mokesčių sistemos progresyvumą, mažinti sudėtingumą, didinti paskatas dirbti, stiprinti mokesčių prievolių vykdymą ir užtikrinti neutralų poveikį biudžetui. Šiuo atveju yra galimybių padidinti pajamas iš kitų šaltinių, kurie mažiau kenkia augimui, pavyzdžiui, nekilnojamojo turto, PVM ir leidimo naudoti valstybei priklausantį pakrantės turtą, ir taip sumažinti darbo jėgai tenkančią mokesčių naštą nedarant poveikio biudžetui. Be to, galima pagerinti aplinkosaugos mokesčių struktūrą, nes ji, nepaisant gaunamų palyginti didelių pajamų, nepakankamai skatina perėjimą prie švaresnių technologijų, be kita ko, dėl to, kad plačiai taikomos aplinkai kenksmingos subsidijos. Taip pat svarbu spręsti ilgalaikį uždavinį, kuris neištrauktas į sąlygas sudaranti įstatymą dėl mokesčių reformos, t. y. iš esmės pasenusių kadastrinių verčių, kuriomis remiantis apskaičiuojamas nekilnojamojo turto mokestis, klausimą;

- (29) pagal Reglamento (ES) 2021/241 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir to reglamento V priedo 2.2 kriterijų į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įtraukta daug viena kitą papildančių reformų ir investicijų, kurios turi būti įgyvendintos iki 2026 m. Italijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas yra įgyvendinamas, tačiau didėja įgyvendinimo vėlavimo rizika. Italija pateikė tris mokėjimo prašymus, atitinkančius 151 plano tarpinę ir siektiną reikšmę, o bendra išmoka siekė 42 mlrd. EUR (ši suma susijusi su pirmaisiais dviem mokėjimo prašymais, o trečiasis vis dar vertinamas). Dėl laikino Priemonės, taikomos iki 2026 m., pobūdžio labai svarbu ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą įgyvendinti ir derybas dėl jo dalinio pakeitimo vykdyti skubiai. Svarbu, kad Italija stiprintų administracinius gebėjimus, visų pirma subnacionaliniu lygmeniu, toliau vykdytų įsipareigojimus pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, o veiksminga ir visapusiškai veikianti valdymo sistema tebėra labai svarbi, kad tas planas būtų sklandžiai ir laiku įgyvendintas. Tebėra labai svarbu anksti nustatyti galimus vėlavimus ir įgyvendinimo problemas ir laiku imtis veiksmų jiems pašalinti. Pagal Reglamento (ES) 2021/241 14 straipsnio 6 dalį 2023 m. kovo 31 d. Italija pareiškė ketinanti prašyti papildomos paskolos paramos pagal Priemonę. Derybos dėl priedėlio ir skyriaus „REPowerEU“ tebevyksta, nors Italija nepateikė jokio oficialaus pasiūlymo. Į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą greitai įtraukus naują skyrių „REPowerEU“ bus sudarytos sąlygos finansuoti papildomas reformas ir investicijas, kuriomis remiamas Italijos strateginių tikslų energetikos ir žaliosios pertvarkos srityse įgyvendinimas. Siekiant sėkmingai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą, taip pat kitą plane nenumatytą ekonominę ir užimtumo politiką, kad būtų užtikrinta plati atsakomybė už bendrą politinę darbotvarkę, tebėra svarbus sistemingas ir veiksmingas vietos ir regionų valdžios institucijų, socialinių partnerių ir kitų atitinkamų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas;

- (30) daugumą Italijos sanglaudos politikos programavimo dokumentų Komisija patvirtino 2022 m., o vieną – 2023 m. Kad Italijoje būtų įgyvendinamos žalioji ir skaitmeninė pertvarkos, didinamas ekonominis ir socialinis atsparumas ir vykėtų darnus teritorinis vystymasis, labai svarbu sanglaudos politikos programas įgyvendinti sparčiai, užtikrinant papildomumą ir sinergiją su ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu, įskaitant skyrių „REPowerEU“;
- (31) be ekonominių ir socialinių uždavinių, sprendžiamų ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu ir sanglaudos politikos programomis, Italijai kyla papildomų uždavinių, susijusių su energetikos politika ir žaliaja pertvarka, visų pirma su atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimu, dujų perdavimu, energijos vartojimo efektyvumu, žaliųjų įgūdžių ugdymu bei įgijimu ir darniu judumu;
- (32) per praėjusius metus atsinaujinančiųjų išteklių energijos pajėgumai augo labai lėtai, o iškastinio kuro dalis energijos rūšių derinyje tebėra didelė. Norėdama paspartinti atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, Italija priėmė keletą galiojančios sistemos, kuria reglamentuojamas atsinaujinančiųjų išteklių energijos leidimų išdavimo ir autorizacijos procesas, pakeitimų. Reikia dėti daugiau pastangų siekiant užtikrinti administracinės ir teisinės sistemų darną nacionaliniu ir subnacionaliniu lygmenimis ir jų tinkamumą pažangiausioms energetikos technologijoms. Pavyzdžiui, visos susijusios normos galėtų būti sujungtos į vieną tekstą (it. *Testo unico*); tuo pat metu reikia atnaujinti gaires, kurių subnacionalinio lygmens valdžios institucijos laikosi vertindamos projektus. Galiausiai reikia papildomų investicijų nacionaliniam tinklui atnaujinti ir jungtims tarp žemyninės dalies, Sicilijos ir Sardinijos tiesti, kad būtų galima užtikrinti numatomus didesnius gamybos pajėgumus ir absorbuoti susijusį atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos padidėjimą;

- (33) išlieka kliūčių dujų tinkle. Italija su partnerėmis Šiaurės Afrikoje svarsto investicijas, kuriomis būtų padidinti esamų vamzdinių ir jungiamųjų dujotiekių importo pajėgumai. Tai padėtų įvairinti importą ir savo ruožtu padidinti tiekimo saugumą. Tačiau reikia papildomų investicijų, kad būtų pašalintos esamo vidaus tinklo, kuriame nėra perdavimo pajėgumų paskirstyti naujus dujų kiekius iš šalies pietinės dalies į šiaurinę dalį, kliūtys. Investicijos į iškastinio kuro infrastruktūrą turi apsiriboti tik iš tikrųjų būtinomis investicijomis ir turi būti parengtos ateities iššūkiams, siekiant nesusisaistyti su klimato srities tikslų neatitinkančiomis ar energetikos pertvarkos išlaidas didinančiomis technologijomis;
- (34) laikotarpiu nuo 2022 m. rugpjūčio mėn. iki 2023 m. kovo mėn. gamtinių dujų suvartojimas Italijoje sumažėjo 19 %, palyginti su dujų suvartojimo vidurkiu per tą patį laikotarpį per paskutinius penkis metus, – daugiau nei 15 % mažinimo tikslas, nustatytas Tarybos reglamente (ES) 2022/1369¹⁹. Italija galėtų toliau dėti pastangas, kad laikinai sumažintų dujų poreikį iki 2024 m. kovo 31 d. pagal Tarybos reglamentą (ES) 2023/706²⁰. Reikia tikslingai didinti pastatų energijos vartojimo efektyvumą. Italijos pastatų ūkyje yra didelių galimybių didinti pastatų energijos vartojimo efektyvumą, ypač atsižvelgiant į didelę senų ir energijai imlių pastatų dalį. Esamos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano priemonės galėtų būti papildytos tokiomis priemonėmis kaip tikslinės paskatų programos, kuriomis siekiama didinti energijos vartojimo efektyvumą prasčiausio energinio naudingumo pastatuose, įskaitant komercinius pastatus ir viešuosius būstus, kartu užtikrinant, kad šiomis priemonėmis pasinaudotų pažeidžiami namų ūkiai ir būtų išvengta regresinio poveikio. Tos priemonės visų pirma būtų naudingos mažosioms, vidutinėms ir labai mažoms įmonėms, kurioms dažnai trūksta techninių ir finansinių pajėgumų energijos vartojimo efektyvumui didinti. Tos pačios priemonės taip pat padėtų sumažinti energijos nepriteklį, o šį klausimą būtų galima toliau spręsti kitomis priemonėmis, pavyzdžiui, vieno langelio principu veikiančiais centrais, kurie teiktų individualiems poreikiams pritaikytas energijos taupymo paslaugas. Kad energijos vartojimo efektyvumas didėtų, taip pat būtų naudinga didesnė ekologinio projektavimo ir energijos vartojimo efektyvumo ženklinimo rinkos priežiūra;

¹⁹ 2022 m. rugpjūčio 5 d. Tarybos reglamentas (ES) 2022/1369 dėl koordinuotų dujų poreikio mažinimo priemonių (OL L 206, 2022 8 8, p. 1).

²⁰ 2023 m. kovo 30 d. Tarybos reglamentas (ES) 2023/706, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2022/1369, kiek tai susiję su dujų poreikio mažinimo priemonių taikymo laikotarpio pratęsimu ir jų įgyvendinimo ataskaitų teikimo bei stebėjimo sustiprinimu (OL L 93, 2023 3 31, p. 1).

- (35) infrastruktūros spragos ir aplinkai kenksmingos subsidijos, įskaitant kelių transportą, tebėra didelės ir atgraso nuo perėjimo prie darnesnių transporto sprendimų. Pavyzdžiui, vidutinis įkrovimo punktų skaičius tebėra mažesnis už Sąjungos vidurkį. Tarp aplinkai kenksmingų subsidijų – įmonių automobilių, naudojamų ir asmeniniams tikslams, apmokestinimas vienodu tarifu ir akcizų už pervežant krovinius naudojamą dyzeliną kompensavimas. Tolesnės pastangos diegti įkrovimo stoteles ir panaikinti tas subsidijas yra labai svarbios visai netaršių transporto priemonių rinkos konsolidavimui;
- (36) kliūčių pereinant prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos kyla dėl to, kad žaliajai pertvarkai esminės svarbos turintys sektoriai, įskaitant poveikio klimatui neutralizavimo technologijų gamybos, diegimo ir techninės priežiūros, stokoja darbo jėgos, o profesijų atstovai – įgūdžių. Siekiant sumažinti įgūdžių trūkumą ir skatinti įtraukti į darbo rinką bei darbo jėgos perskirstymą labai svarbu turėti aukštos kokybės švietimo ir mokymo sistemas, atitinkančias kintančius darbo rinkos poreikius, ir tikslinių kvalifikacijos kėlimo ir perkvalifikavimo priemonių. Siekiant pasinaudoti neišnaudota darbo jėgos pasiūla, tos priemonės turi būti prieinamos, visų pirma fiziniams asmenims ir sektoriuose bei regionuose, kuriuos žaliaji pertvarka veikia labiausiai. Italijoje trūksta tiek aukštos, tiek žemos kvalifikacijos profesijų, kurios yra labai svarbios žaliajai pertvarkai, darbuotojų. Be to, parama mokymui dažnai nepasiekia darbuotojų, kuriems žaliaji pertvarka gali turėti didžiausią poveikį. Žaliajai pertvarkai reikalingų įgūdžių trūkumas viešajame sektoriuje, visų pirma vietos lygmeniu, taip pat stabdo žaliąsias investicijas. Italijai būdingi dideli regioniniai skirtumai, kurie gali padidėti, jei vietos darbo rinkos nesugebės pasinaudoti žaliosios pertvarkos teikiamomis galimybėmis. Be to, siekiant kovoti su klimato kaitos padariniais, visų pirma didesniais potvyniais ir nuolatinėmis sausromis, labai svarbu stiprinti žaliajai pertvarkai reikalingus įgūdžius, be kita ko, susijusius su tvariu dirvožemio valdymu;
- (37) atsižvelgdama į Komisijos vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2023 m. stabilumo programą, o jos nuomonė²¹ atspindėta 1 rekomendacijoje;

²¹ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

- (38) atsižvelgdama į euro zonos valstybių narių ekonomikų glaudžias tarpusavio sąsajas ir jų kolektyvinį indėlį į ekonominės ir pinigų sąjungos veikimą, Taryba rekomendavo euro zonos valstybėms narėms, be kita ko, įgyvendinant savo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, imtis šių veiksmų: i) išlaikyti skolos tvarumą ir susilaikyti nuo plačiabazės paramos visuminei paklausai 2023 m., tikslingiau orientuoti fiskalines priemones, kurių imtasi didelių energijos kainų poveikiui švelninti, ir apsvarstyti tinkamus laipsniško paramos nutraukimo būdus, kadangi energijos kainų spaudimas mažėja; ii) išlaikyti dideles viešąsias investicijas ir skatinti privačiąsias investicijas žaliajai ir skaitmeninei pertvarkoms remti; iii) remti darbo užmokesčio pokyčius, kuriais švelninamas perkamosios galios praradimas, kartu ribojant antrinę poveikį infliacijai, toliau tobulinti aktyvią darbo rinkos politiką ir spręsti įgūdžių trūkumo problemą; iv) gerinti verslo aplinką ir užtikrinti, kad energijos parama įmonėms būtų ekonomiškai efektyvi, laikina ir tikslingai nukreipta gyvybingoms įmonėms, ir išlaikytų žaliosios pertvarkos paskatas, ir v) išsaugoti makrofinansinį stabilumą ir stebėti rizikas, o kartu tęsti darbą siekiant baigti kurti bankų sąjungą. Italijai skirtomis 1, 2, ir 3 rekomendacijomis prisidedama prie pirmos, antros, trečios ir ketvirtos 2023 m. euro zonai skirtų rekomendacijų įgyvendinimo;
- (39) atsižvelgdama į Komisijos atliktą nuodugnią apžvalgą ir vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2023 m. nacionalinę reformų programą ir 2023 m. stabilumo programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį atspindėtos 1 rekomendacijoje. 1 rekomendacijoje nurodyta politika padeda mažinti pažeidžiamumą, susijusį su didele valdžios sektoriaus skola ir menku našumo augimu. 2 rekomendacija padeda įgyvendinti 1 rekomendaciją. 1 rekomendacijoje nurodyta politika padeda tiek naikinti disbalansą, tiek pagal 38 konstatuojamąją dalį įgyvendinti 2023 m. euro zonai skirtas rekomendacijas,

REKOMENDUOJA Italijai 2023 ir 2024 m. imtis šių veiksmų:

1. Kaip galima greičiau 2023 ir 2024 m. laipsniškai panaikinti galiojančias neatidėliotinas energijos paramos priemones, valdžios sektoriaus deficitui mažinti panaudojant su tuo susijusias sutaupytas lėšas. Jei dėl vėl padidėjusių energijos kainų reikėtų imtis naujų paramos priemonių arba toliau taikyti esamas paramos priemones, užtikrinti, kad tokiomis paramos priemonėmis būtų siekiama apsaugoti pažeidžiamus namų ūkius ir įmones, kad jos būtų fiskaliniu požiūriu prieinamos ir išlaikytų paskatas taupyti energiją.

Užtikrinti apdairią fiskalinę politiką, visų pirma ribojant nacionalinėmis lėšomis finansuojamų grynųjų pirminių išlaidų nominalų padidėjimą 2024 m., kad jis neviršytų 1,3 %²².

Išlaikyti nacionalinėmis lėšomis finansuojamas viešąsias investicijas ir užtikrinti veiksmingą dotacijų pagal Priemonę ir kitų Sąjungos fondų lėšų įsisavinimą, visų pirma siekiant skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarkas.

Laikotarpiu po 2024 m. toliau vykdyti vidutinio laikotarpio fiskalinę laipsniško ir tvaraus konsolidavimo strategiją, kartu vykdant investicijas ir reformas, kuriomis skatinamas didesnis našumas ir tvarus augimas, kad būtų užtikrinta apdairi vidutinio laikotarpio fiskalinė būklė.

Toliau mažinti darbo jėgos mokesčius ir didinti mokesčių sistemos veiksmingumą, priimant ir tinkamai įgyvendinant tam sąlygas sudarantį mokesčių reformos įstatymą, kartu išsaugant mokesčių sistemos progresyvumą ir didinant teisingumą, visų pirma racionalizuojant ir mažinant mokesčių išlaidas, įskaitant PVM išlaidas ir aplinkai žalingas subsidijas, ir paprastinant mokesčių kodeksą. Kadastrines vertes suderinti su dabartinėmis rinkos vertėmis.

²² Apskaičiuota, kad tai atitinka metinį struktūrinio biudžeto balanso pagerėjimą bent 0,7 % BVP 2024 m., kaip aprašyta 24 konstatuojamojoje dalyje.

2. Užtikrinti veiksmingą valdymą ir stiprinti administracinius gebėjimus, visų pirma subnacionaliniu lygmeniu, kad būtų galima toliau sparčiai ir tolygiai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą. Kuo greičiau užbaigti rengti skyrių „REPowerEU“, kad būtų galima skubiai pradėti jį įgyvendinti. Tęsti spartų sanglaudos politikos programų įgyvendinimą, užtikrinant glaudų papildomumą ir sinergiją su ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planu.
3. Mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro. Supaprastinti leidimų išdavimo procedūras, kad būtų paspartinta papildomos atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamyba, ir plėtoti elektros energetikos sistemų jungtis tokiai energijai panaudoti. Didinti dujų vidaus perdavimo pajėgumus, kad būtų įvairinamas energijos importas ir didinamas tiekimo saugumas. Didinti energijos vartojimo efektyvumą gyvenamųjų namų ir įmonių sektoriuose, be kita ko, taikant tikslingesnes paskatų programas, visų pirma skirtas pažeidžiamiausiems namų ūkiams ir prasčiausio energinio naudingumo pastatams. Skatinti darnų judumą, be kita ko, panaikinant aplinkai kenksmingas subsidijas ir spartinant įkrovimo stotelių diegimą. Dėti daugiau politikos pastangų siekiant suteikti ir įgyti žaliajai pertvarkai reikalingų įgūdžių ir kompetencijų.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu

Pirmininkas / Pirmininkė
